

Дечо Павлов
Ученик в 10-ти клас,
91-ва Немска езикова гимназия, София
Научен ръководител: Николай Кръстев,
журналист, главен редактор на списание „Спринт“

„ПАС!“

Детството – най-безгрижният период от живота на всеки човек... Или поне на повечето хора. Обаче това вече няма значение, защото когато пораснеш, твоето детство вече е история. Затова детството в историята е безкраен низ от съдбите на хората, от тяхното порастване, от мечтите им, придобили съвсем различен вид в по-нататъшния им живот. Когато се каже „детство“, първото, което идва на ум на едно макар и по-пораснало градско дете, са дългите летни вечери, които прекарваме в игри с другите деца в квартала. И играем до скъсване. Извинения няма. Все пак е по-добре от това да си седиш вкъщи и на някаква безсмислена игра на телефона, на компютъра или на таблета. В единия случай ние, децата, развивахме нашите физическите възможности и социални компетентности – игрите на волейбол, народна топка и общуването помежду ни. В другия е ясно - излежаваме се, вредим на очите си, и най-важното – не виждаме никой приятел, освен, разбира се, на малко екранче... Е, може би за сметка на това развиваме други страни на ума си, но разликата в детството на тези, живели през шейсетте, и на тези от две хилядната нагоре е направо покосяваща! Колко по-хубаво е да излезеш навън и да пориташ топка.

Ех, топката! Най-важната част в простото уравнение на детството е именно това – играта с топка - ритането на топка, или така нареченият махленски футбол, или просто може да е баскетбол, волейбол, народна, а ако броим перцето за федербал, имаме и федербал. В това просто сферично тяло сякаш се побират всичките ни детски години! Но честно да си призная аз, точно обратно на повечето деца, не съм имал кой знае колко хубави спомени. Не само, че бях доста закръглен точно в този период, но имам и т.нар. „тежко плоскостъпие“, така че не можех да тичам бързо. Въпреки старанията ми, яростните ми викове “Пас, пас...!” с надеждата някой да ми подаде... Не се случваше често, даже въобще, но когато бях късметлия, топката мигновено ме напускаше и не можех да настигна останалите „футболистчета“. Да, във футбола не бях добър и може би затова често ме слагаха вратар. Но спасявах!

Изобщо не ме биваше в сухоземните спортове. Можех да върша едно нещо, и то сравнително добре, а именно - да плувам. На всички, които ми се подиграваха, че не съм могъл да тичам, задавах простия въпрос: „А вие можете ли да плувате?“ Винаги следваше мълчание с нотка на горчивина, и някак си поне с това се справях. А как оцелях и отслабнах впоследствие, даже все още не мога да си обясня. Може би е една от магиите на детството!

Или не, всъщност мога. Като повечето деца аз обичам водата, от много малък съм обичал да се къпя в морето с часове или по цели вечери да кисна в голям леген в банята. Сигурно затова на около пет години ме записаха на плуване. Скоро тръгнах и на „големия“ басейн - с олимпийски размери. Обаче имаше един сериозен проблем – не мога да го обясня точно, но или възрастта ми беше побуйна, или просто ми е било скучно с тези безкрайни дължини. По-

скоро е второто, затова не ми беше особено приятно. И така през лятната ваканция между четвърти и пети клас приех предизвикателството да започна да тренирам водна топка. Същото това предизвикателство още продължава и не искам да свършва!

Това е много важна част от моето детство. И може би защото тренирам водна топка, вече имам много повече самочувствие в останалите спортни игри. А как точно ме промени? Накратко казано, този спорт ми даде способности, които иначе никога не бих имал. Примерно играта с топка... Във вода.

Това е част от забавлението в този спорт. Не само, че развиваме хубаво тяло, но и сме в отбор, т.е., в социум, който се крепи на конкуренция, но и на приятелска дружба, взаимно уважение. И много ритници под водата, борба, викове и дори понякога нецензурни думи по който си искаш адрес (на приятеля, съотборника, приятелката, съдията, водата и още много... няма значение). Идеята ми беше, че оттогава приятелският ми кръг стана по-широк, изпълнен със стойностни хора, с които преживяваме всяка трудност. Затова винаги ми е много хубаво, когато привечер през лятото изляза от вкъщи със сака за тренировка в ръка, правя един „тегел“ по „Витошка“, наблюдавайки как повечето тийнейджъри на моя възраст се охлаждат с апетитна студена бира или са се отпуснали на диванчета, вдишвайки дълбоко от своето наргиле. Старая се да игнорирам тези гледки и се наслаждавам на планинския пейзаж пред себе си – красивата Витоша, разпростираща се точно пред мен, чиста и прохладна.

Минавам по „стъргалото“ на София, Моста на влюбените, стигам до басейна, ръкувам се с тренъора: „Здравейте, тренер“. После се преобличам и влизам във водата. Лято е и сме на външния басейн! Това са най-любимите ми моменти! Играем водна топка в

топлите вечери и ако забележим залеза, се наслаждаваме още повече. Хубаво е, дори и да вали, продължаваме да играем (освен когато загърми, разбира се). След тренировката – освежени и развеселени, отиваме до близкото магазинче, което наричаме „магазинката“, и си купуваме това, което е забранено за всеки спортист – вафли, чипс, кроасани, калорични шоколади, газирани напитки (но нека сме актуални, напоследък по-рядко влизаме там). По пътя към метрото философстваме за какво ли не – за видеоигри, за миймчета, за спорт и още много, темите просто не спират да текат. Отстрани може би изглеждаме странно, даже бих казал абсурдно на моменти, но за мен това е едно най-хубавите ми, най-забавните ми и най-интересните ми изживявания в така или иначе относително монотонно ежедневиe (училище-контролни-уроци-вкъщи-спане).

Колко хубаво е всичко това! Дори да не играем, когато е зима и водата е по-студена от времето навън, пак е забавно (не само заради температурата на водата). Моменти, които си пасват точно сега и никъде другаде. Те принадлежат към тази част от моето детство, когато се развивам най-интензивно. Размишлявайки върху всичко това, малко по малко се питам: „Какво всъщност е моето детство? Колко важен е спортът — в него и изобщо в моя живот? Как се отразява на моето тяло и психика?“ Когато един от най-добрите ми приятели (който също е от отбора) замина да следва в Германия, намерих само една малка част от отговора на този огромен въпрос. И той гласи следното: „Тези младежки занимания носят спомени, чувства, преживявания и приятели, които не зависят от времето и от разстоянието и остават завинаги в сърцето на човека. Всички тези придобити ценности са едни и същи за всички изминали и идващи поколения без съществени разлики“.

И въпреки множеството млади хора, предпочитащи бирата и наргиле баровете, ето че има и такива, които се интересуват от здраве и спортменство, дори и да не е в най-чистия му вид. Затова, задавайки си по-горните въпроси, реших да проуча това младежко занимание като част от свободното време на детството – водната топка. Какъв е този спорт, как се е развивал и какви успехи сме постигали, много ли съществени са разликите „отпреди“, какво е давал на младежите тогава и какво дава сега.

Набързо обяснявам (на мен често ми се налага да обяснявам какво представлява спортът): водната топка е колективен олимпийски спорт, участват шестима полеви играчи и един вратар на полето, а останалите са резерви. Основата е плуването, има елементи от хандбала и футбола, могат да се правят „заслони“ като в баскетбола.

В мачовете се играят четири периода по осем минути с почивки между отделните части и трябва да се вкарат колкото се може повече голове в противниковата врата. Звучи лесно, но

всъщност играта върви много интензивно и разчита най-вече на добра техника и на отборна игра. Практикуващите се наричат ватерполисти. Играчите се състезават в неестествена за човека среда - не са стъпили на земя, а са във вода (и нямат право да стъпват на дъното на басейна), където трябва да разиграват топката, да се борят за нея. Позволено е топката да се държи само с една ръка, изключение прави вратарят. Според американско изследване между 10 спорта, уповавайки се на шест конкретни критерия, водната топка официално е считан за най-труден спорт номер едно в целия свят!

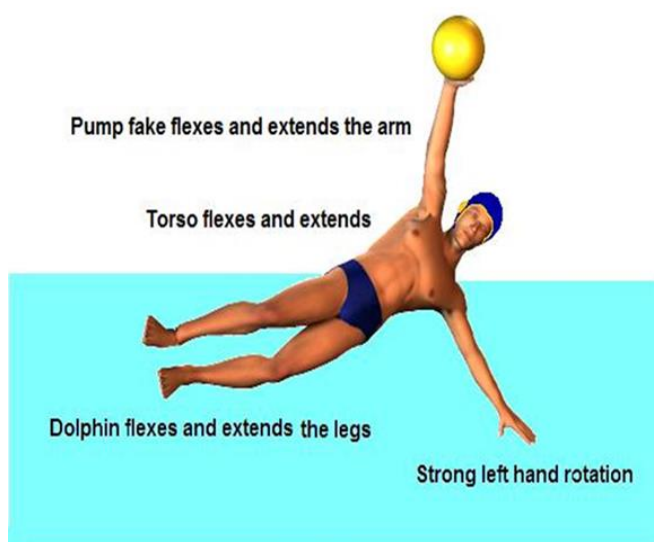

Figure 2

И, разбира се, малко история:

Водната топка изобщо не се оказва толкова съвременен спорт, дори да не е така популярен тук в България. Той датира още от края на деветнайсети век, когато в Англия ръководители на отбори по плувни спортове решили да разнообразят програмата на плувните състезания, за да привлекат повече публика. Първоначално се използвали лодки за врати или бели флагове за обозначение, нямало е вратари и затова спортът приличал много на конната дисциплина поло. Именно от английски идва и наименованието на спорта -

water polo – водно поло. Интересът към играта се засилил, започнали да се формират отбори. Правилата все още не били много ясни и били силно повлияни от тези на футбола, затова по онова време я наричали и „воден футбол“.

Водната топка е представена на олимпийските игри в Атина през 1896 г. А през 1900 г. в Париж е официално прието спортът да бъде включен в редовната олимпийска програма от Лондон 1908 г., което прави водната топка първият колективен спорт, участващ в олимпийските игри. През същата тази година участват Великобритания, Белгия, Швеция и Холандия, като Великобритания безпрецедентно печели първото място. На същата тази олимпиада се създава Международна федерация на любителите на плуването, водната топка и скоковете във вода със съкратеното наименование ФИНА. Утвърждават се единни международни правила на играта и оттогава водната топка се провежда редовно на всички олимпийски игри.

Водната топка е не само олимпийска дисциплина. Освен представен и на световни първенства, спортът е изключително развит в Европа. На олимпиади участват поне 9 – 10 европейски отбора. Организиран се европейски първенства, европейски клубни турнири и суперкупи, балканиади, а преди падането на Берлинската стена - турнири „Дружба“. Най-добрите отбори понастоящем са тези на Сърбия, Унгария, Хърватия, Италия, Черна гора...

У нас през 1932 г. към плувните секции на столичните спортни клубове „АС 23“ и „Левски“ са сформирани и първите отбори по водна топка. Същата година е игран и първият международен мач по водна топка в България – сборен отбор от моряците на Средиземноморската английска ескадра побеждава състава на

София със 7:2, а двубоят е на басейн „Дианабад“ в столицата. Играта постепенно набира популярност, водна топка най-често се играе на столичния басейн „Република“ (бивш „Мария Луиза“) от отборите на ЦСКА, „Левски“ и „Чавдар“. Първият извънстоличен състав е тимът на „Рудничар“, създаден в Перник през 1946 г. Първото държавно първенство за мъже по водна топка е проведено през 1949 г. През 1953 г. мъжките отбори по водна топка в България са вече 30, а юношеските – 19. В различни възрастови групи се организират държавни първенства, купа „Диана“, купа „Златни пясъци“, купа „Кърджали“.

През 1965 г. е изградена самостоятелна Федерация по водна топка – БФВТ. Към момента във федерацията има регистрирани двадесет и два клуба, от тях в държавни първенства участват осемнадесет в различните седем възрастови групи. Пак към БФВТ е организирана и Националната съдийска колегия. Ожесточена е конкуренцията между столичните „Локомотив Никола Нанов“, „Славия“, ЦСКА, варненските КПС „Варна“, „Черно море“, „Комодор“, „Тича“, „Аква спорт“, бургаските „Черноморец“ и „Нептун“, врачанските „Ботев“, кърджалийският „Арда“, русенският „Локомотив“.

Въпросът с изследването на материалната база се оказва огромен, а и доста труден, защото за водна топка трябва вода, и то по възможност в басейн, на който да тренираш в нормални условия, т.е. да имаш удобни места, където да могат да се връзват вратите за игра, махане на определен брой коридори и т.н. Любопитна например е историята от откриването на емблематичната „Диана“ през юли 1931 г. Съоръжението още тогава било с олимпийски размери (50 метра), разполагало и с кула за скокове във вода. В горещия юлски ден обаче касите на басейна

били щурмувани от над петхилядна тълапа, искаща да нахлуе, за да ... се разхлади в юлската жегата! Наложило се намесата на конна полиция и стражари. В морската ни столица Варна първият басейн бил изграден в далечната 1937-ма година - в пристанището до вълнолома, примитивно съоръжение от две дървени стени, ограничаващи дистанцията от 50 метра, и дървена кула за скокове във вода.

В наше време четири от общо петте от представителните софийски отбори („Локомотив Никола Нанов“, „Славия“, ЦСКА и ЦДНА 2013) тренират на единствената национална плувна спортна база на територията на столицата – покритият басейн „Дианабад“. За всичките четири отбора със съответните възрастови групи (деца, момчета, юноши-младша и юноши-старша възраст, мъже, а в „Локомотив Никола Нанов“ и девойки и жени) са отредени общо три часа на ден тренировъчни часове, при това на едно и също място! Останали далеч назад са годините, в които са работели басейните „Славия“ и „Червено знаме“, дори на последния през 1985 г. се е провело Европейското първенство по плувни спортове.

„Левски“ ползва базата на басейн „Спартак“ при сравнително ограничителни условия – три пъти в седмицата вечер на 50-метровия басейн по около час и половина – от тях два пъти само плувни тренировки на три коридора, в петък вечерта, събота и неделя по обяд с ползване на четири коридора за тренировъчна игра с врати. С първото затопляне на времето още в началото на юни тренировките се изместват на външния басейн – всеки ден (без събота и неделя) от 19,00 часа, като пускането е след „плажа“.

Доста по-оптимистична е картинката в другите „водни“ центрове – във Варна работят четири обществени плувни басейна, три от които са покрити – в рамките на комплекс „Приморски“, в

Националната спортна база „Спортпалас“ и басейнът „Делфини“. В Бургас – освен двата открити басейна в комплекс „Флора“ и двата малки (25 м.), покрити, от края на 2017 г. отвори врати модерният плувен спортен комплекс „Парк Арена ОЗК“. „Бижутото“ веднага възвръща неимоверните усилия – с одобрението на ЛЕН¹ през м. юли тази година ще домакинства Европейското първенство по водна топка за юноши (на възраст до 15 г.)! Във Враца наскоро ремонтираха басейна – единственото покрито съоръжение за плувни спортове в Северозапада. В Кърджали, за радост на децата и на плувците, също неотдавна се реновира общинският плувен басейн, а в града традицията на водната топка е много здрава и жилава.

Е, надявам се да съм разказал някои основни неща за водната топка. Но все пак – къде отиде детството? Къде отиде топката? Не, не съм ги забравил и няма да ги загубя така лесно, както губех футболната топка, когато бях на седем. Сега спирам и правя „заслон“ към личностните качества, които дава този спорт на младежите. Ако трябва да съм честен, това може би беше най-трудното в това проучване, точно тази част я няма в книгите или алманасите. Тя е в сърцето на човека, или, както в нашия случай, в закоравялото сърце на ватерполиста. Затова се срещам с трима от най-изявените личности в нашата област, преминали през какво ли не в своята спортна и треньорска кариера.

Ето ги и тях:

¹ ЛЕН – Европейска лига по плувни спортове

Георги Гаджев – главен треньор на Клуб по водна топка (КВТ)

„Локомотив Никола Нанов“

Изключително богата спортно-състезателна кариера, в това число: над 400 мача в националния отбор на България, дългогодишен капитан на националния отбор за мъже, с който играе на Световни първенства (в Белград 1973 г., в Кали, Колумбия 1975 г., в Западен Берлин 1978 г.), на Европейски първенства (във Виена 1974 г., в Швеция 1977 г.), на Световна купа (Югославия 1979 г.). Активно работи в Школата за високо спортно майсторство (ШВСМ) към Главно управление строителни войски (ГУСВ), впоследствие е и председател на Обединен спортен клуб (ОСК) „Славия“. Майстор на спорта. От 2004 се включва в създаването на КВТ „Локомотив Никола Нанов“ – най-успешният клуб по водна топка в България оттогава досега с точно 35 титли до този момент във всички възрасти, от които 4 са за мъже и 4 пъти мъжкият отбор е печелил Купата на България“ под ръководството на Гаджев.

Орлин Тодоров – главен треньор на КВТ „Левски – София“

Повече от 50 години се занимава с водна топка, тренира от юноша. Дългогодишен състезател и републикански шампион, участник в Световните студентски игри в Москва (1973 г.). Практикува треньорска дейност от 1978 година. Майстор на спорта. От 2008 година създава КВТ „Левски – София“.

Ангел Бенински – треньор на КВТ „Славия“

Бурна състезателна и треньорска кариера, развивала се в годините на „прехода“. Във възраст „деца“ печели награда и преминава от „Ботев“ Враца в ЦСКА, на 13 години пристига в София да тренира. Минава през всички спортове - футбол, баскетбол, волейбол, бойни изкуства – но винаги се връща на басейна. От 2004-та година играе без прекъсване в мъжкия отбор на „Славия“, а от 2010 година започва да работи като треньор. Както и другите отдадени треньори е почти денонощно на басейна - в шума, виковете и изпаренията работи с различни възрастови групи. Понастоящем е треньор и на юношеския ни национален отбор по водна топка, с който ще участва на Европейското през м. юли тази година на „Парк Арена ОЗК“ в Бургас.

Зададох на тримата няколко въпроса, с които се опитах да „надникна“ в тайните на водната топка - какво е било нивото й у нас, какво друго освен добра физика е давал спортът на младежите. Няма да пропусна и да се опитам да направя сравнение с настоящето - то също заслужава нашето внимание!

За спорта и за децата:

Георги Гаджев: Много обичах топката. Като състезател най-много ми харесва това, че в един безкрайно полезен спорт като плуването влиза и играта. Съчетанието във водата и играта, единоборствата, мъжката игра, това най-много ми харесва. Като треньор – да видиш как от невръстни малчугани, от „парче месо“, правиш мъже. Пет деца да имам, и петте ще ги дам водна топка, макар да знам, че няма да станат олимпийски шампиони. Спортът е прекрасен. Тази комбинация от здраве, от сравнително малко контузии – има, но не са чак толкова много, тази мъжка игра и единоборство

калява, изгражда те в живота. Всичките ми момчета могат да се борят за себе си в живота, амбициозни са, красиви са. Прекрасен ни е спортът. Имаш колективизъм, бързи реакции.

Орлин Тодоров: Най-много ми харесва работата с деца. Децата са като един пластилин, който можеш да формираш според изискванията, за да постигнеш целите си. Най-много ме ядосва когато не ми се получават нещата. За да се научат определени детайли от играта се изискват многобройни повторения на един и същи елемент от играта, когато не се получава това много ме ядосва.

Ангел Бенински: Спортът сам по себе си е уникален, щом съм останал толкова години в него значи има за какво. Практикувал съм много спортове, но винаги съм се връщал на басейна. При децата всичко е много динамично, много бързо се развива, много зависят от родителите – дали ще ги водят често на тренировки, затова толкова се нуждаем именно от подкрепата на родителите. Усещането пред очите ти децата да растат, да се развиват и да стават по-добри спортисти и най-важното – по-добри хора, е уникално и е трудно да бъде описано.

Когато започнах да тренирам не бях особено добър. Бях бавен плувец, не можех дори топката да хвана. Боричкахме се едни с други, за да се докажем пред треньора, да отидем на състезание. Естествено, колко повече начини има да станем по-добри! Но все пак, бяхме деца, приятелският елемент не присъстваше кой знае колко. А ето ни сега – млади мъже с отговорности, амбиции и, преди всичко, приятели, помагащи си в нужда. Естествено конкуренцията пак си я има, тя е неизменна част от чара на водната топка. Аз лично поне, не само че много отслабнах, но и се научих да работя в екип, което е просто задължително в нашето общество. И всъщност дали тежките вечерни тренировки, пътят към метрото в студа и в топлите летни вечери, общуването – това ли е наистина, което ме прави мъж?

За състезанията:

Георги Гаджев: Бил съм около 10-12 години в националния отбор, от тях 7–8 години капитан, нямахме пропуск, всяка година имаме участия на всички големи първенства – европейски, световни, олимпиади. В мъжкия отбор събираш най-доброто – от 18-годишни нагоре. Сега от десетки години наши отбор не се е класирал за голямо първенство.

Иначе сме участвали на Олимпиадата в Мюнхен (1972 г.), където се класираме 11-ти.²

² Бисер Наумов, Любомир Рунтов, Иван Ковачев, Алекснадър Шпицер, Тома Томов, Пламен Бранков, Младен Христов, Недялко Гергинов, Васил Томов, Андрей Константинов, Матей Попов; треньор Людмил Сотиров.

Следващото и последно участие на националния ни отбор на олимпиада е в Москва 1980 г. – дванадесето място:³

На Световното в Белград (1973 г.) за една бройка се разминахме, щяхме да станем 6-ти, бихме САЩ, които предишната година бяха трети на Олимпиадата, но после паднахме от гърците. Имаме участия на Европейското във Виена (1974 г.), на Световното в Кали, Колумбия (1975 г. - още никой не беше чувал за Пабло Ескобар, а ние там играхме!), на Европейското в Швеция (1977 г.). Най-големият ни успех е през 1978-ма на Световното в Западен Берлин, когато станахме осми за мъже.

Орлин Тодоров: *Имахме много силна водна топка, участвали сме на световни купи, европейски първенства. За последните десетилетия просто нямам какво да ти кажа. До 93-та година имахме световна школа, класирахме се без проблем за световни и европейски първенства, за олимпиадите беше по-трудно. Имаме и 6-то място на световно за младежи*

³ Володя Сираков, Андрей Андреев, Кирил Киряков, Асен Денчев, Васил Нанов, Антон Парталев, Петър Костадинов, Николай Райков, Бисер Георгиев, Матей Попов, Георги Господинов; треньор Любен Бочев

в Лонг Бийч, Калифорния. След 1993-та изведнъж затвориха всички басейни. Всичките момчета отидоха да играят в чужбина и нито едно не се върна. Започнахме от нулата отново преди 15-ина години.

С горчивина си давам сметка, че наистина сме имали добра водна топка на едно сравнително добро ниво. Преди спортът ни е бил професионален, а сега е аматьорски, на олимпийски игри не сме класирали от много време, на световни състезания - също. Участието в международни състезания означава освен всичко друго и трупане на опит, и така по-малките са се учили от по-големите. Но в „годините на прехода“ това спира, което ме кара да мисля, че май някъде около 1993 г. е спряла тази приемственост, и че това също може би е част от причина за не чак толкова доброто положение на водната топка у нас.

За миналото, настоящето и бъдещето:

Георги Гаджев: *Две години съм бил играещ треньор на „Славия“, после като военен минах на административна работа. По онова време състезателите бяхме военизирани – „Левски“ към вътрешните работи, ЦСКА към военните, „Славия“ беше към Строителни войски. Аз лично съм бил председател на „Славия“ 9 години и се пенсионирах като полковник. Бяхме от лагер в лагер, непрекъснато състезания, невероятни натоварвания. В началото на 90-те години басейните в София затвориха. В това число и емблематичната „Диана“. Тук на мястото на сегашния паркинг имаше дървета, прораснали храсталаци, напукан бетон, вътре мутрите си правеха стрелби. Към края на десетилетието все пак започнаха да ремонтират басейна. Първите години – 2002 – 2003 г. – „Диана“ отново отваря врати. По това време колегата ми и голям приятел Васил Нанов тренираше на „Спартак“ водна топка, и то само на един коридор, можеш ли да си представиш? Все едно на треньор по футбол да му дадеш само пистата. Решихме да започнем да изградим нашия отбор – „Локомотив Никола Нанов“. Тръгнах по училищата, близките, да е удобно на децата да ги водят родителите. Представям се на учителите по физкултура, на охраните,*

излизат петокласниците и аз ги наблюдавам – като видя някой голям, наперен, взимам телефона на родителите му, обаждам се, представям се. Събрах една група, започнахме да тренираме. Първоначално само вечер – три пъти в седмицата, после всяка вечер, после децата излязоха във ваканция, минахме на открития басейн, направихме двуразови тренировки. На следващата година моите веднага станаха шампиони, все едно с нож разрязахме масло. Направихме и следващ отбор, със следващия „набор“. Правихме тренировъчни мачове, свирепи тренировки, всеки се бори за място.

Орлин Тодоров: Най-напред началното обучение по плуване беше задължително от 1-ви до 4-ти клас, което беше голямо предимство. Оттам - имаше ученически спортни школи – за тях се взимаха деца с перспективи първо в плуването; после ако детето стигне предел в плуването и не може да направи по-добро класиране, идваше във водната топка. Тогава всички тренъори работехме за спорта – нямаше плуване, водна топка, нямаше разединение, всички бяхме едно семейство. Тренираше се сутрин и вечер. Най-добрите спортисти от дадена възраст влизаха в спортни училища, където се поемаше всичко - и обучението, и тренировки, и издръжката, и екипировките, и лагерите, абсолютно всичко. От 365 дни в годината се осигуряваха 260 дни лагери за подготовка. Участваше се освен в държавните (тогава се казваха републикански) първенства, също и минимум в 5 - 6 международни турнири, само това беше начинът да се постигне нещо в спорта. Сега например няма как да се случи.

Ангел Бенински: Ходил съм на доста лагери, всеки месец бяхме на лагери и всеки месец на състезание навън, в чужбина. Сега за подготовка на европейско или за квалификации за европейско има по един лагер от 10-ина дни. За съжаление от държавата сега няма никаква подкрепа в развитието на спорта.

Еха, звучи направо страхотно! И тези лагери - двеста и шестдесет дни! Та ние с отбора ходим само един път в годината за десет дена на лагер, като мероприятиято е на собствени разноски. Екипировката също плащаме, добре че „трениерът“ прави чудеса да не е много скъпа. И винаги след лагер се връщам някак различен, може би по-узрял, стегнат, и с огромен хъс за още тренировки.

Излиза, че ако се можеше да се тренира както „по онова време“, водната ни топка щеше да е толкова по-добра!

За стимулите:

Георги Гаджев: Имаше майстори на спорта, заслужили майстори. Чувал ли си какво е спортна школа? Спортна рота? Ако знаеш, че си добър и имаш шансове да отидеш в спортна рота, тренираш като звяр, иначе те чака две години казарма да „набиваш крак“ кой знае къде... Аз бях началник на „Славия“ на спортната рота, 120 човека войници, офицери, старшина. Тези момчета тренираха ежедневно, или бяха по лагери. Две години. Излизайки от казармата имаха два пътя – спортната академия, където пак им плащаха и бяха много добре осигурени – купони за храна, екипи; другият път – остават военизирани с чин, в отборите на ЦСКА, „Славия“, „Академик“, „Черно море“ и това е ядрото на националния отбор – тренираш непрекъснато, лагер на Белмекен, на Спортпалас, после заминаваш на турнири. За вътрешния шампионат ни пускаха и се връщахме в отборите и да играем.

Сега – спортните школи ги няма, военните чинове ги няма, пълно аматьорство, тренировките са платени. При по-големите няма никакви стимули. Говорим си със сръбските колеги, питам ги: „Ако състезателите ви не получават заплати, какво ще стане?“, отговарят ми: „Па ѝедан нема да остане!“

При малките е друго – водят ги родителите, нямат амбиции, „да се научи детето да плува“, ама ако само е да се научи да плува, това не е къпалня...

Орлин Тодоров: Големият стимул беше специално за момчетата (юношите) – имаше казарма и всеки се стремеше да влезе в спортна рота. Освен това по онова време системата беше затворена, не можеше да се излиза свободно в чужбина, и ето ти го и вторият стимул – ставааш добър, играеш в национален отбор, излизааш на състезания в чужбина. Трети стимул – добрите спортисти можеха да влязат в университет в който пожелаят, имаха предимство. Така както например е в Америка – престижните университети взимат на стипендия най-добрите спортисти по даден спорт. Ето например Антъни Иванов – стана осми на Световното на 200 метра

бруст и веднага беше поканен да учи в един от най-престижните университети в Америка. По времето, когато аз спортувах, държавата се грижеше за спорта.

Да кажем, че сега няма казарма. И може да се излиза свободно навсякъде по света. Но нещото, от което всички общества непрекъснато имат нужда, неизменно е: грамотно и образовано поколение. Най-много ме впечатлиха спортните стипендии. Знам, че в много държави (например в САЩ) се отпускат много такива стипендии дори и сега, но в България, за съжаление, това нещо го няма. Така че наистина: какви са стимулите на днешната младеж да тренира активно, в частност водна топка? Аз, от първо лице, мога да отговоря с две-три думи: заради психологическото и физическото израстване.

Но всъщност е много повече:

За личностите и възпитанието на характерите:

Георги Гаджев: Вкарах железен ред, по старата „макаренска“ система, понеже най-много мразя да ме прекъсват като говоря и да ме лъжат. Родителите ме боготворяха, чудеха се как се оправям с трийсет подрастващи. От нещата от живота най-много ме вбесява мързелът, човешкият мързел, това е пречка за най-много неща, да знаеш, ако нещо някога ти попречи в живота, да знаеш, че това е мързелът, че нещо не си го свършил навреме. Лошото е, че с порастването си юношите откриват други „по-забавни“ занимания, разреждат тренировките, стават „рехави“. Появяват се и другите отговорности в живота – учене, семейства, работа, някои вече имат и деца. Отношенията между съотборниците невинаги са перфектни. По мое време групата ни беше все заедно – на лагер, пътуване, омръзвахме си, характерите си проличаваха, невинаги са били перфектни отношенията. Където има много силни събрани накуп характери не може да има идеален колектив. Защо например в България вървят индивидуалните спортове? Намираш един човек, който работи сам за себе си, амбициозен, трудолюбив, и той тръгва, а представи си 13 човека да тръгнат, да направиш отбор като един? При сърби, хървати много ги обединява патриотизмът... Ние българите не сме като цяло за колективен спорт, индивидуалисти сме, погледни всичките ни известни имена в спорта – как си представяш в тениса да събереш десет Григор Димитровци?

Орлин Тодоров: Днес за съжаление имаме успехи само в индивидуалните спортове – много по-лесно е да „извадиш“ от 20 души 1-2 състезатели с успехи. В колективните за съжаление навсякъде закъсваме. В спортните игри минимум 10 (и повече) играчи трябва да направиш като един, което е много трудно. Смяя да твърдя, че нашият спорт е интелигентен, нямаме играчи достигнали до ниво национален или водещ клубен отбор да нямат завършено висше образование. Тоест в нашия спорт не се търпят „неграмотните“, те просто много рано отпадат. Най-ценното нещо е, че който от дете се запали по този спорт, остават приятели за цял живот.

Ангел Бенински: Децата се възпитават на колективизъм, на отговорност, да си помагат помежду си, и най-вече да не са по градинките и да се занимават с други неща.

Четейки и разучавайки попаднах на мненията и на други известни наши личности и общественици:

Иван Славков – Батето, бивш национален състезател по водна топка. В своята книга⁴ той споменава: „През 60-те години ако имаш „намалено поведение“ в училище не можеш да участваш в градски и републикански спортни първенства; задължително условие е ... представянето на бележник... Колективният спорт е на светлинни години за възпитанието на човека пред индивидуалния спорт! Във водната топка няма къде да се скриеш, всяка грешка се наказва. Ако се откъсне някой играч веднага става числено превъзходство!“

Известният наш актьор *Ивайло Христов* също е бил ватерполист, играл е в националния отбор. В едно негово интервю, той казва, че от водната топка се създават много силни приятелства. Също и че щом човек пипне топката, той остава верен на този спорт завинаги. И че годините, в които се е занимавал активно със спорт страшно много са му помогнали в професията и в живота.

Дааа, личностите и характерите – защо например ние, ватерполистите, си падаме по-буйни, по-груби и все такива? Вероятно е свързано с това, че е тежък спорт, че изисква страшно много дисциплина, внимание, физика и бързо мислене. И съответно проявление на силни характери. Издръжливостта означава също и много добра организираност, така да си направиш деня, че да ти остане време за тренировка. Затова, съдейки и по себе си, ние наистина държим на образованието и се стремим... към високата топка!

Размишлявам и доколко средствата са от толкова голямо значение. Да, по-лесно се развива спортът, жънат се повече успехи,

⁴ Иван Славков. Батето

в страните на победителите (сърби, унгарци и т.н.) водната топка е национален спорт!

Лично за мен е това, което изживявам сега, в момента на моето детство. Защото искам всяка тренировка да започне, да се съблека и да вляза във водата с удоволствие. Благодарение на това ми проучване вече съм сигурен, че и ватерполистите преди мен са влизали със същото удоволствие във водата, че когато могат още влизат, и че и тези след тях също ще го правят. И е част от прелюдията на детството към порастването. Мисля, че в тази прелюдия свирят едни и същи ноти с един и същи такт, а орнаментите (в този случай държавните средства, материалната база) не са много различни. Основното, което ме впечатли при интервютата е, че и тримата треньори наблегнаха на възмъжаването, на стабилността и силата на характерите на ватерполистите. Това го виждам и самият аз в собствения си отбор, това го виждам и в себе си – всички тези ценности – чувство за отговорност, дисциплина, уважение - никога не са преставали да бъдат част от този спорт, не са се разделяли през годините и няма и да се разделят.

Предстои ми да завърша гимназия, очаква ме следване, моето детство също ще стане история. Но само конкретното съдържание ще се промени. Хората, които срещнах, моментите, които изживях – те ще си останат същите, и като се видя с някого от отбора, то ще е сякаш сме се разделили вчера. Имаме едни и същи спомени, едни и същи преживявания. Затова ще кажа, че детството в историята носи едни и същи ценности със себе си, едни и същи моменти, а единственото, което се променя, са поколенията.

Но, хайде, стига толкова размисли. На тренировка съм и искам да се видя с „моите“, да се поборичкаме на басейна. Ще се ръкувам с тренъора и ще му кажа: „Здравейте, тренер!“, ще се съблека и ще скоча във водата. Пълничкото трмаво момченце вече го няма, и когато топката дойде към мен, когато като изкрещя или като чуя някой да рече „Пас!“ - ще мисля за това сферично тяло като за моята прелюдия от дете в мъж. Дали ще изпусна или ще подам както трябва? Не знам, както дойде. И да изпусна, да падна, или да направя асистенция, или пък направо да вкарам гол, винаги имам някого до себе си.

Вече влизам във водата, започваме игра.

Топката лети над главите ни, попада на ръката ми, подавам, удрям един спринт, мъча се да разгадай кой къде е, и сред грохота на завесата от вода се обръщам и надавам силен вик: **„ПАС!“**

Източници:

Списание „Спринт“ - брой ноември/декември 2018

Списание „Плуване и водна топка“ - броеве № 25, пролет 2017;

№ 26, лято 2017

„Водна топка – учебно помагало за специалисти“ – Иван Гамански, София 1981 г.

Алманах 1991 г. – Петко Алков

„История на варненската водна топка“ – Кирил Проданов, изд.

„Данграфик“, Варна 2008 г.

„Батето“ – Иван Славков

Официален сайт на Българска федерация по водна топка

„Водна топка от бистрите сини коридори“ - извадки

<https://bleacherreport.com/articles/832927-what-is-the-worlds-toughest-sport#slide11>

Дечо Павлов, София, април 2019 г., ©